

Роман ПАВЛОВСЬКИЙ

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНІХ КОНФЛІКТІВ У МОЛОДИХ СІМ'ЯХ

У даний час Україна переживає складні воєнні часи, які істотно відображаються на становищі всіх елементів соціальних структур, зокрема сім'ї. Сім'я є найменшим осередком суспільства, що постійно відчуває на собі безпосередньо чи опосередковано ті зміни, які відбуваються у країні та відповідно сама накладає відбиток на розвиток суспільства.

Процес формування, становлення та розвитку сучасної української сім'ї проходить у складних і суперечливих умовах, на фоні яких відбувається погіршення фізичного і психічного стану здоров'я людей, зростання міжособистісної ізоляції, агресивності, нездатності розв'язувати проблеми і конфлікти, що виникають на їх життєвому шляху. Сьогодні сім'я стикається з цілою низкою нових проблем, значною мірою втрачає здатність виконувати життєво необхідні функції і стоїть на порозі кризи. З огляду на це, можна говорити, що ситуація з внутрішньо сімейними стосунками поступово погіршується внаслідок збільшення протиріч і конфліктів у суспільстві. Ці обставини можуть мати негативні наслідки не лише для сім'ї, але й для країни загалом.

Дослідження М.І. Алексєєвої, В.В. Бондаревської, Т.В. Говорун, С.В. Дворняка, О.М.Кікінежді, Т.С. Кириленко, О.С. Кочаряна, Р.П. Федоренко та ін. дозволяють стверджувати про наявність кризи, в якій опинилась сьогодні українська сім'я як елемент соціальної системи суспільства. Ознаками такої кризи є високий рівень незадоволеності подружнім життям, дисфункційний розвиток взаємин у шлюбі, конфліктність, стійка орієнтація подружжя на розлучення та малодітну сім'ю, нездатність досягти злагоди, зростання кількості розлучень тощо. Під цим кутом зору стає зрозумілим, що сім'я, особливо на

початковій стадії її розвитку, потребує психологічної підтримки та допомоги.

Сімейні конфлікти є однією з найпоширеніших форм конфліктів. По оцінках фахівців, у 80-85 % родин відбуваються конфлікти, а в інших 15-20% виникають сварки по різних приводах. Унікальність сімейних відносин обумовлює не тільки специфіку виникнення і протікання конфліктів у родині, до й особливим образом відбивається на соціальному і психічному здоров'ї всіх її членів. У дійсній темі розглядаються особливості сімейних конфліктів, їхня класифікація, а також інші питання, що розкривають суть цього складного явища. Сімейні конфлікти – це протиборство між членами родини на основі зіткнення протилежно спрямованих мотивів і поглядів [1; 3].

Проблемою сімейних конфліктів займалися багато як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Однак попри досить значний обсяг теоретичної та прикладної розробки даної проблеми, вона і досі викликає гострі дискусії. У літературі немає єдиної думки щодо комплексного підходу до діагностики сімейних взаємин, недостатньо розроблені шляхи попередження та подолання виникнення протиріч у сім'ї. Значної уваги потребує теоретичне та експериментальне дослідження причин виникнення подружніх конфліктів у молодій сім'ї, яка легко піддається впливу різноманітних зовнішніх і внутрішніх негативних чинників.

Насамперед, сімейні конфлікти відрізняються особливим предметом, специфіка якого обумовлена унікальністю сімейних відносин. Найважливішою особливістю сімейних відносин є те, що їхній основний зміст складають як міжособистісні відносини, так і правові і моральні зобов'язання, зв'язані з реалізацією функцій родини: репродуктивної, виховної, господарсько-економічної, рекреативної (взаємодопомога, підтримка здоров'я, організація дозвілля і відпочинку), комунікативної і регулятивної.

Особливості сімейних конфліктів виявляються в їхній динаміці, а також у формах протікання. У цілому динаміка сімейних конфліктів характеризується класичними етапами (виникнення конфліктної ситуації, усвідомлення конфліктної ситуації, відкрите протиборство, розвиток відкритого протиборства,

дозвіл конфлікту й емоційне переживання конфлікту). Але такі конфлікти відрізняються підвищеною емоційністю, швидкістю протікання кожного з етапів, формами протиборства (докори, образа, сварка, сімейний скандал, порушення спілкування і т.п.), а також способами їхнього вирішення (примирення, досягнення згоди, притирання відносин на основі взаємних поступок, розлучення і ін.) [1].

Істотною особливістю сімейних конфліктів є і те, що вони можуть мати важкі соціальні наслідки. Нерідко вони закінчуються трагічно. Дуже часто приводять до різних захворювань членів родини. Особливо важкі наслідки сімейні конфлікти мають для дітей [2].

Таким чином, у психології під конфліктом розуміється зіткнення протилежно спрямованих інтересів, цілей, позицій, думок, поглядів суб'єктів взаємодії чи опонентів. Сутністю подружнього конфлікту є зіткнення суперечливих позицій членів сім'ї. Аналіз літератури засвідчує, що існують різні підходи до визначення причин сімейних конфліктів. Гострота конфліктів, їх частота, сила емоційних вибухів, контроль за власною поведінкою, тактика і стратегія поведінки партнерів у різних конфліктних ситуаціях залежить також від індивідуальних особистісних особливостей, темпераменту і характеру подружжя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаровська В. Стадії розвитку сім'ї. Види сімейних конфліктів. *Психологічна допомога сім'ї* / Упоряд. Т. Гончаренко. Київ, Вид. дім «Шкіл. світ» : Вид. Л. Галіцина, 2015. С. 12 – 15.
2. Радчук Г.К., Тіунова О.В. Сімейне виховання. Освітній тренінг для батьків. Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2008. 120с.
3. Федоренко Р. П. Психологія молодшої сім'ї і сімейна криза: моногр. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 168 с.